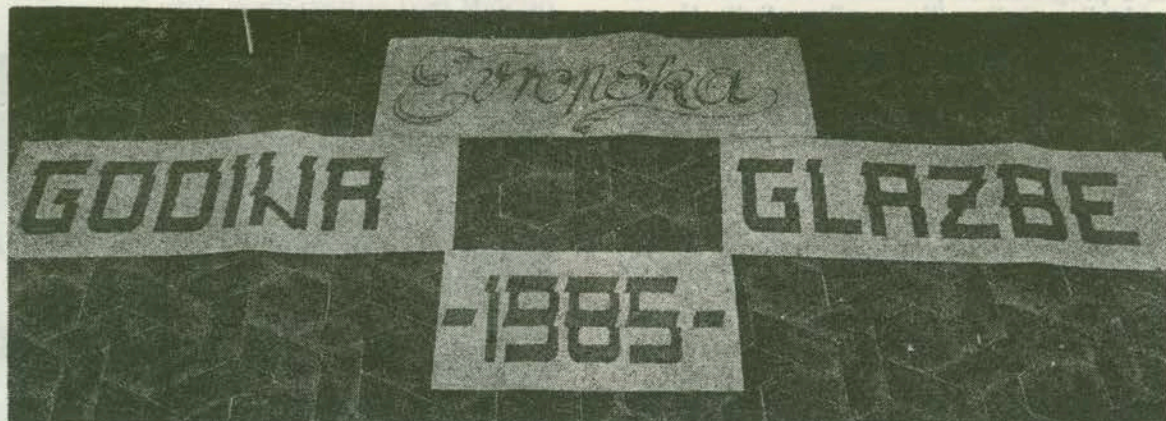

IZ RADA INSTITUTA ZA CRKVENU GLAZBU

TEČAJ ZA CRKVENE GLAZBENIKE

U organizaciji Instituta za crkvenu glazbu u Zagrebu i ove je godine u tjednu između Uskrsa i Bijele nedjelje, tj. od 9. do 12. travnja 1985. godine, u prostorijama Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, održan tečaj za voditelja crkvenog pjevanja.

Budući da je 1985. godina proglašena za Evropsku godinu glazbe, logično je bilo da i ovogodišnji tečaj za permanentno obrazovanje crkvenih glazbenika bude posvećen ovoj temi. Kako je poznato, Evropska godina glazbe proglašena je povodom 300. obljetnice rođenja velikih skladatelja baroknog razdoblja: Johana Sebastiana Bacha, Georga Friedricha Händela i Domenica Scarlattija. Mi Hrvati, uključili smo u ovu evropsku proslavu i 400. obljetnicu rođenja našeg skladatelja ranog baroka Ivana Lukačića, franjeva-konventualca.

Program ovogodišnjeg tečaja sastojao se od prijepodnevnih predavanja, podnevnih koncerata na orguljama, poslijepodnevnog rada po grupama, zajedničke euharijske službe i večernjih koncerata. Tečaj je otvorio i sudionicima se kratkim govorom o Evropskoj godini glazbe obratio Mo Izak Špralja, zamjenik Predstojnika Instituta za crkvenu glazbu. Na otvorenju je bio prisutan i zagrebački nadbiskup, kardinal Franjo Kuharić. On je odmah nakon otvorenja tečaja uzeo riječ i pozdravio sve voditelje crkvenog pjevanja širom naše domovine, kao i organizatore i predavače ovogodišnjeg seminara. Kardinal je u svom nagovoru izrazio želju da se u našoj domaćoj Crkvi njeguje i unapređuje vrijedna duhovna glazba koja je stoljećima uzveličavala obrede kršćanskih zajednica. Istakao je i potrebu da se stvara nova glazba koja bi bila prikladna našem vremenu i koja bi bolje odgovarala mladoj generaciji. Nakon kardinalove riječi, Mo Izak Špralja poklonio je kardinalu Kuhariću partituru nove crkvene pjesmarice *Pjevajte Gospodu pjesmu novu* koja je upravo tih dana izašla iz tiska.

Nakon otvorenja tečaja i pozdravne riječi kardinala Kuharića slijedio je radni dio ovog susreta crkvenih glazbenika. Predavanje o Ivanu Lukačiću prigodom 400. obljetnice njegova rođenja s naslovom *Ivan Lukačić i duhovno ozračje njegova doba*, s popratnom glazbom, održao je dr. Lovro Županović. U vrlo živom i zanimljivom predavanju dr. Županović nas je iscrpno upoznao s nastankom i glavnim obilje-

žjima ranog glazbenog baroka u Evropi. Prijelaz od glazbe visoke renesanse i klasične polifonije, gdje se pojedinac utapao u masu, na razdoblje baroka zbio se najprije u Italiji, a odatle se širio po cijeloj Evropi. Početak ovog razdoblja nužno valja povezati s nastankom monodije s instrumentalnom pratnjom, tj. šifriranom basovom dionicom koja se zvala basso continuo. S afirmacijom monodije i basso continuo nastale su nove glazbene forme: opera, oratorij, kantata, sonata da chiesa, sonata da camera, suite itd. Modalnost koja je bila značajka polifonije i renesanse, konačno ustupa mjesto tonalnosti. Sve ove promjene vrlo brzo se šire Evropom. Utjecaj s blize talijanske obale već zarana je zahvatio i naš primorski pojas. Hrvatski skladatelji ranog baroka dostojno nas predstavljaju glazbenoj Evropi Tu u prvom redu mislimo na Ivana Lukačića, najznačajnijeg skladatelja ranog baroka na našim stranama, kao i njegova suvremenika Vinka Jelića.

Svi Lukačićevi moteti iz zbirke *Sacrae cantiones* zaokružene su cjeline, ali svi nemaju jednaku umjetničku vrijednost. Dr. Županović analizirao je u svom predavanju poneke Lukačićeve motete i ukazao na njihove značajke. Tako se npr. u motetu *Ex ore infantium* susreću i stapaju u jedno elementi starog i novog stila. Tu je prisutna i polifonija zrele renesanse i basso continuo kao značajka tek nadošlog baroka. Motet *Domine, puer meus* pun je dramskih elemenata, u stvari, pravi mali oratorij. U motetu *Canite et psallite*, najboljem Lukačićevu ostvarenju, sav je tekst prožet glazbom. U njemu se isprepliću polifonija i homofonija, solo i tutti, recitativi i melodičnost, sve značajke evropskog glazbenog baroka. Predavanje dr. Županovića bilo je popraćeno i glazbenim ilustracijama iz Lukačićeva opusa.

Točno u podne slijedio je koncert za sudionike tečaja u crkvi sv. Franje na Kaptolu. *Mo Anđelko Klobučar* (orgulje) i *Damir Kukulj* (violina) izveli su četverostavačnu *Sonatu u E-duru za violinu i basso continuo* J. S. Bacha, *II. sonatu u h-molu za violinu i basso continuo* G. F. Händela i *Chaconnu* T. Vitalija.

U poslijepodnevnim satima, kroz sve dane ovog tečaja, odvijao se rad po grupama. Sudionici seminara imali su priliku opredijeliti se za tehniku pjevanja, dirigiranje, solfeggio ili rad s dječjim zborom. Jedan sat bio je rezerviran za liturgijsko pjevanje, kao priprava za sutrašnju euharistijsku službu.

Sudionici tečaja s kardinalom Franjom Kuharićem

Zborovi zagrebačkih crkava su nam navečer priredili koncert u crkvi sv. Franje na Kaptolu. Kao prilog Evropskoj godini glazbe na programu su bila isključivo djela J. S. Bacha, G. F. Händela, D. Scarlattija i Ivana Lukačića, a nastupili su slijedeći zborovi: Srca Isusova, sv. Marije, Gospe Lurdske, sv. Franje i zbor Instituta za crkvenu glazbu. Budući da u vokalnom dijelu koncerta nije bilo zastupljen D. Scarlatti, orguljašica Hvalimira Bledšnajder izvela je na ovom koncertu njegovu *II. sonatu u G-duru*. Dvije posljednje točke koncerta u franjevačkoj crkvi, Bachov *Pred tobom padam nice* (iz Muke po Mateju) i Händelov *Aleluja* (iz oratorija *Mesija*) izveli su ujedinjeni zborovi zagrebačkih crkava. Slušatelji ovog koncerta, koji su dupkom ispunili crkvu sv. Franje, svaku su izvedenu točku popratili srdačnim i dugim pljeskom, a pokazali su posebno oduševljenje i zanos kad su, kao zadnju točku programa, ujedinjeni zborovi zagrebačkih crkava izveli veličanstveni Händelov *Aleluja*. Ushitu i pljesku nije bilo kraja. Zbor sastavljen od oko 150 pjevača morao je ovu zadnju točku još jednom ponoviti.

Drugi dan tečaja za crkvene glazbenike bio je posvećen J. S. Bachu. Čuli smo opširno predavanje, s popratnom glazbom, o ovom velikom skladatelju visokog baroka i nenadmašivog majstora polifonog sloga i kontrapunktske tehnike. Bach je neke glazbene oblike baroknog razdoblja, kao npr. fugu, doveo do savršenstva. Bachov golemi opus, i instrumentalni i vokalni, predstavlja sintezu visokog baroka u glazbi.

Na podnevnom koncertu u crkvi sv. Franje nastupila je i orguljašica Hvalimira Bledšnajder. Na programu su bila ova djela: *Koncert u F-duru* op. 4, br. 4 G. F. Händela, *Pater noster* (koral) i *Preludij i fuga u D-duru* J. S. Bacha, *Pièce héroïque* C. Francka, *Varijacije na Christus vincit* M. Tomca i *3 korala na napjev iz Cithare octochorde* A. Klobučara. U ovoj zadnjoj točki nastupio je i ženski zbor Instituta za crkvenu glazbu.

Na večernjem koncertu, koji je održan u 3. školskoj dvorani, nastupili su đaci Instituta. To je bila njihova uobičajena godišnja školska produkcija. Šta što je dvorana bila premalena za sve one koji su htjeli prisustvovati ovom nastupu. Đaci su nastupili na glasoviru i orguljama, a bile su i tri točke koje su đaci IV. godine dirigirali, a pjevao je ženski zbor Instituta.

Treći dan tečaja slušali smo predavanje o G. F. Händelu. Ovaj veliki barokni majstor, nemirna i bor-

beno duha, čiju 300. obljetnicu rođenja ove godine slavimo, obišao je sva glazbena središta ondašnje Evrope. Njegova glazba svečanog raspoloženja i herojskog značenja uvijek je zvučna i puna ritma. U njegovim operama odražavaju se svi operni stilovi koje je on upoznao na svojim čestim putovanjima po Evropi. Ipak, Händel je najveću slavu stekao kao autor oratorija. Onaj veličanstveni i najpopularniji *Mesija* nastao je u 24 dana, a bit mu je i snaga u zborovima, koji jednakom snagom odražavaju bol i patnju, kao i radost i vedrinu ljudskog života.

Podnevni koncert bio je posvećen djelima J. S. Bacha. Na orguljama franjevačke crkve na Kaptolu nastupila je orguljašica Splita s. Mirta Mačina-Skopljanac. U njenoj interpretaciji čuli smo slijedeća Bachova djela: *Toccato u d-molu* (dorsku), korale *Jesus bleibt meine Freude* (iz kantate 147.), *Herzlich tut mich verlangen, Erstandem ist der Heilige Christ* i *Osam malih preludija i fuga*.

Collegium pro musica sacra, pod ravnanjem s. Imakulate Malinka, priredio je navečer koncert u Hrvatskom glazbenom zavodu. U prepunoj dvorani H G Z-a ovaj nam je komorni ansambl izveo slijedeća djela: *8 moteta* Ivana Lukačića, *Weihnachts-oratorium I*, BWV 248 i *Oster-oratorium* BWV 249, točke 4, 5, 3 J. S. Bacha. Uz mješoviti zbor i orkestar nastupili su i solisti: Darija Hreljanović, sopran, s. Cecilija Pleša, alt, Želimir Puškarić, tenor, Josip Lešaja, bariton i Matiša Rajčić, bas.

Zadnjeg dana tečaja za crkvene glazbenike htjela se obilježiti još jedna značajna obljetnica iz naše nacionalne povijesti. Predavanje o *150. obljetnici Ilirskog pokreta* u nas, s posebnim osvrtom na glazbu toga razdoblja, održao je živo i zanosno prof. Ladislav Šaban. Svi sudionici i pokretači Hrvatskog narodnog preporoda bili su mladi ljudi, između 20. i 30. godine. Hrvatska je u to doba, naglasio je prof. Šaban, siromašna zemlja u kojoj ne postoji nikakav kulturni život, a službeni je jezik latinski. Vršiti se bezobzirna mađarizacija i germanizacija na svim poljima kulturnog, političkog i ekonomskog života Hrvata. Kao reakcija na to stanje javlja se pokret mladih ljudi koji kod Hrvata žele probuditi rodoljubnu svijest. Narodni je pokret zahvatio sva područja kulturnog života. Na glazbenom području, u to vrijeme, nastaju budnice i davorije. Od glazbenika ističu se: Ferdo Livadić, Vatroslav Lisinski i Fortunat Pintarić. Livadićeva budnica *»Još Hrvatska nij propala«* postala je masovna pjesma, a u njegovim klavirskim kompozicijama osjeća

se dah evropske romantike. Lisinski je, bez sumnje, prvo ime Ilirskog pokreta na glazbenom području, kao i prvo ime nacionalnog glazbenog smjera u Hrvata. On je utemeljitelj i tvorac prve hrvatske opere. Fortunat Pintarić, glazbenik i franjevac, postao je vrstan orguljaš. Pisao je djela za orgulje, klavir i vokalna crkvena djela.

Ukratko, Ilirski je pokret obogatio hrvatsku kulturu književnim i jezičnim jedinstvom, a dao je vrijednih ostvarenja i na glazbenom području.

Zadnji koncert, iz serije od četiri orguljska koncerta, održala je orguljašica Ljerka Očić-Turkulini. Na programu su bila djela francuskih majstora: *Litanies i Le Jardin suspendu* J. Alaina, *Choral Nr. 1 u E-duru* C. Francka i *Première Symphonie op. 4* A. Guilmanta. Voditelj svih orguljskih koncerata u crkvi sv. Franje na Kaptolu bio je Petar-Zdravko dr. Blajić.

Sudionici ovog tečaja imali su svakog jutra u 8^h zajedničku pjevanu euharistijsku službu u bogoslovnoj kapeli. Prigodne propovijedi za ove mise imao je fra Emanuel Hoško, župnik u župi Siget, a pjevanje su predvodile s. Cecilija Pleša i s. Imakulata Malinka.

Na tečaju je Mo I. Špralja predstavio i partituru pjesmarice »Pjevajte Gospodu pjesmu novu« i uputio slušateljima nekoliko korisnih savjeta pri upotrebi ove pjesmarice.

Sve u svemu, program ovogodišnjeg susreta crkvenih glazbenika bio je raznovrstan i bogat, daleko bogatiji, barem što se tiče glazbenih doživljaja, od dosadašnjih ovakvih susreta. Vrijedno je zabilježiti da je ovaj susret okupio veliki broj crkvenih glazbenika, preko 130 sudionika. Još jedan dokaz da se i djelatnici na crkvenom glazbenom području žele što bolje uključiti u Evropsku godinu glazbe. Sve dane tečaja dvorana je za vrijeme prijepodnevnih predavanja bila dupkom puna. Poželimo da se ovi susreti i u buduće nastave i da iz godine u godinu budu još kvalitetniji i još posjećeniji.

AKS

SASTANAK PREDSTAVNIKA ZA CRKVENU GLAZBU

U uskrsnom tjednu (9. travnja 1985) održan je sastanak (nad)biskupskih i redovničkih predstavnika za crkvenu glazbu naše Crkve. Poticaj da se održi sastanak dala je uprava Instituta za crkvenu glazbu Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, a neposredni povod je obilježavanje Evropske godine glazbe. Sastanku je prisustvovalo desetero predstavnika. Svaki je od predstavnika najprije iznio kako se na njegovu području planira obilježiti Evropska godina glazbe i potaknuo određena pitanja za razgovor. O tom kako se obilježava ili kako će se obilježiti Evropska godina glazbe obaviješteni su i nadati se da će biti obaviješteni čitatelji, pa ovdje donosimo samo zaključke razgovora sa ovog sastanka: 1) Započeti dogovori da se naprave priručnici glazbenih disciplina za potrebe srednjih i viših vjerskih škola započet će se ostvarivati; 2) časopis *Sv. Cecilija* uvest će novu rubriku: raspored liturgijskog glazbenih jedinica za pojedina svetkovanja, a priređivat će ih pojedini centri (metropolije); 3) predloženo je da Institut za crkvenu glazbu: a) organizira ove tj. Evropske godine glazbe nastup pokrajinskih zborova u Zagrebu; b) preko odgovarajućih nadležstava razjasni pitanje: što je to pjevana misa, odnosno kada svećenik ima pravo uzeti nagradu za pjevanu misu. Predloženo je da se ove godine još jedamput sastanu predstavnici za crkvenu glazbu i to u Splitu prigodom »Tjedna Ivana (Marka) Lukačića«.

Molbe za upis na Institut za crkvenu glazbu u akad. godinu 1985/86. primaju se od 25. IX. 1985.

IZ NAŠIH ŽUPA

SMOTRA DJEČJIH ZBOROVA »ZLATNA HARFA«

U Splitu je 11. svibnja u crkvi Gospe od zdravlja održana natjecateljska smotra dječjih zborova splitske regije pod nazivom »Zlatna harfa«. Smotra je (tim nazivom) organizirana pod pokroviteljstvom Vijeća franjevačkih zajednica. Organizaciju smotre u Splitu vodio je kapelan u župi Gospe od zdravlja i voditelj dječjeg zbora iste župe, fra Filip Milanović. Nastupilo je devet zborova: od splitskih župa pet (Gospa od zdravlja, Sv. Križ, Sv. Roko, Srce Isusovo i Sv. Obitelj), iz Solina, Vranjica, Kaštel Kambelovca i Srinjina. Sve zborove su uvježbale časne sestre koje su ujedno i katehistice. Zborovi su pokazali rezultate iza kojih, vidi se, stoji dug, naporan i strpljiv rad. Sesteročlani žiri, kojemu je predsjedao Mo. P. Zdravko Blajić, izabrao je dva pobjednička zbora koja stječu pravo za finalno natjecanje u Đakovu. To su zborovi iz Solina i Kaštel Kambelovca. Zbor iz Solina vodi č. s. Dolores Brkić, a iz Kambelovca č. s. Dulcelina Plavša. Zborovi su otpjevali po dvije skladbe različitog žanra i umjetničke vrijednosti. Reakcije na odluku žirija bile su vrlo žive i išle su u skrajnosti; od potpunog prihvatanja do potpunog odbijanja. Gotovo svi natjecatelji misle da su, ako ne baš za prvo mjesto, a ono svakako za drugo, jer treće mjesto je već ponižavajuće, a da za ostala i ne govorimo. Ili ovakva natjecanja treba često priređivati kako bi se sredina

navikla na činjenicu da netko može jednom biti na prvom ili drugom mjestu, a jednom opet na posljednjem ili predposljednjem, ili treba natjecateljski vid nastupa posve isključiti. Kao nedostatak organizacije treba navesti nepreciznost propozicija: najniža i najviša dob djece, najmanji i najveći broj sudionika, izbor skladbi — prvenstvo bi svakako trebale imati liturgijske skladbe, osobito one iz nove pjesmarice *Pjevajte Gospodu* ... Svi su zborovi dobili diplomu za sudjelovanje. Na koncu je u ime Nadbiskupije sve sudionike pozdravio generalni vikar msgr. Mile Vido- vić i zahvalio se voditeljima i osobito organizatoru fra Filipu Milanoviću naglasivši da se i ova smotra dječjih zborova uključuje u nadbiskupijski program Evropske godine glazbe.

P. Z. BLAJIĆ

SLAVLJE NA PLEHANU

Lijepog proljetnog jutra, 2. svibnja ove godine, krenuli smo iz Zagreba u Bosnu, na Plehan, gdje se toga dana slavila svečana Euharistijska prigodom 50. obljetnice misništva prof. fra Domagoja Šimića. Zbor župe sv. Franje Ksaverskoga iz Zagreba i gosti pjeva- čij pjevanjem su uveličali euharistijsko slavlje koje je predvodio zlatomisnik a s njime je u koncelebraciji bilo više od pedeset misnika, njegove redovničke su-